

بسم الله الرحمن الرحيم

Ramazan Serisi: İslam Tarihinin Aydınlatıcı Anları

Dokuzuncu Bölüm

Devletin Merkezi Olan Caminin İnşa Edilmesi

Peygamberimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem Medine'ye geldiğinde, yönetim için bir saray veya kendine ait geniş bir ev inşa etmekle başlamamış, aksine cami inşa etmekle başlamıştır. Bu sahne, siret kitaplarında hızla geçip gidebilir ancak gerçekte devletin merkezinin saraylar ya da kapalı divanlar değil, aksine Allah ile olan bağın kurulduğu ve aynı zamanda insanların işlerinin yürütüldüğü bir yer olduğuna dair bir beyandır. Dolayısıyla cami, hayatın kenarlarında yer alan ruhani bir köşe değil, aksine yeni siyasi bir varlığın kalbi olmuştur.

Kerpiç ve hurma gövdelerinden yapılmış bu basit yapıda livalar bağlanıyor, ordular sevk ediliyor, heyetler kabul ediliyor, elçiler gönderiliyor, askeri istişareler yönetiliyor, anlaşmazlıklar çözülüyor, Kur'an ayetleri okunuyor ve insanlara dinleri öğretiliyordu. Yani cami bir üniversite, bir konsey, bir liderlik karargâhı ve bir mahkeme salonuydu. Zira din ve siyaset arasında bir ayrım yoktu; çünkü doğası gereği İslam, böyle bir ayrımı tanımaz. Zira ibadet, yönetimden ayrı bir ritüel değildir, aksine devletin tüm gidişatını kontrol eden bir ruhtur.

Bu tesis, açık bir mesaj taşımaktadır: Herhangi bir kalkınma projesinin, kendisinden kaynaklandığı akideyle, akideden kaynaklanan egemenlikle ve yönelim ve değerlerin kaynağını belirlemekle başlamasıdır. Dolayısıyla cami bir merkez olduğunda bu, yasamanın, kararların ve siyasetin, insanın kaprislerinden ve nüfuz sahibi güçlerin baskısından değil, vahiy mizanından kaynaklandığı anlamına gelmektedir. Yani cami sadece bir sembol değildir, aksine devlet işlerinin İslam temelinde yürütüldüğü pratik bir merkez ve karargâhtır.

Öte yandan çağdaş gerçekliğimize baktığımızda, resmin tam tersi olduğunu görürüz. Zira yüksek başkanlık sarayları, devasa hükümet binaları ve geniş alana yayılmış bakanlıklar ve karar merkezleri vardır. Camiler ise genellikle vaaz ve ibadet işleviyle sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla camide bireysel ahlak hakkında konuşulmasına izin verilir ancak yönetim, ekonomi ve genel siyaset konularına yaklaşmak yasaklanır. Böylece din, hayat için bir yönlendirici değil, Batı'nın istediği gibi hayat için bir "ek" haline gelmiştir.

Bu ayrım tesadüfen gerçekleşmemiştir, aksine devlet yönetimini, vahiyle ilgisi olmayan, tamamen insani bir mesele olarak gören bir felsefenin sonucunda ortaya çıkmıştır. Ancak Peygamberimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Medine'de yaptığı şey bunun tam tersiydi: Zira cami devletin merkezi olduğunda, bu bir kaosa yol açmamış, aksine temellerini bilen, egemenliğinin tadını çıkaran ve adaletine güvenen uyumlu bir toplumun inşasına yol açmıştır. Nitekim yönetici, sınıf ayrımı yapmadan insanlara doğrudan hitap eder ve onların karşısında muhasebe edilir. Yani sultan ile ümmet arasında bir ayrım yoktur.

Basitçe caminin kendisi, siyasi bir mesajdır. Yani İslam'da yönetim, insanların dikkatini çeken görüntülere değil, adaletin sağlanmasına ve işlerin gözetilmesine dayanmaktadır. Bugün ise lüks genel merkezler ve gösterişli projeler için milyarlarca Dolar harcanırken, insanlar boğucu yaşam krizlerinin acısını çekmektedirler. Yani öncelikler bozulmuştur; çünkü merkez, artık değerler değil, gösteriş olmuştur.

Din yönetimden ayrıldığında cami, ibadetlerin eda edildiği bir binadan öteye geçemez ve devlet de sırf maddi çıkar hesaplamalarıyla yönetilen idari bir yapıya dönüşür. İşte o zaman kanunlar piyasa dengelerine göre çıkarılır, servetler kâr mantığına göre yönetilir ve insanların işlerinin gözetilmesi, gerçekten aşınmış olsa bile başarı sadece büyüme rakamlarıyla ölçülür. Bu bağlamda zulüm, “yasal” olduğu sürece mümkün, hatta haklı bir hale gelir.

Cami merkez olduğunda, o zaman siyasi kararlar sadece kâr ve zarar yoluyla değil, haram ve helal, adalet ve zulüm dengesi yoluyla geçmektedir. Bu ise planlama veya modern bir yönetim olmadığı anlamına gelmemekte, aksine bu yönetimin aşılamayacak ahlaki bir sınırı olduğu anlamına gelmektedir.

Burada caminin inşasının, sırf sembolik bir adım değil, aksine Muhacir ve Ensar arasında kardeşlik, Medine Vesikası aracılığıyla dahili ilişkilerin düzenlenmesi, ordunun hazırlanması ve bağımsız bir pazarın inşa edilmesi gibi kapsamlı bir projenin parçası olduğunu anlamak önemlidir.

Bizim gerçekliğimiz, şu soruyu dayatmaktadır: Bugün İslam'ın konumu, hayatı yönetmenin neresindedir? İslam, yasama, siyaset ve ekonomide gerçek bir temel mi, yoksa sadece özel münasebetlerde başvurulacak kültürel bir kimlik midir? Büyük kararlarımız şeriatın terazisinde mi, yoksa uluslararası finans kurumlarının ve kredi derecelendirme raporlarının terazisinde mi tartılmaktadır?

Caminin inşası sahnesini hatırlamak, sadece onun şeklini yeniden canlandırmakla yetinmeye ya da çözümü daha büyük binalar inşa etmekle sınırlamaya davet etmek değildir. Aksine mesele bundan daha derindir ki o da; merkezin yeniden düzenlenmesidir. Peki devleti yönlendiren nedir? Onun önceliklerini belirleyen nedir? Anlaşmazlık olduğunda, siyasi anlaşmalara, değişen örfelere veya insan yapımı kanunlara değil, tafsili delillerden istinbat edilmiş şerî hükümlere başvurulur; çünkü egemenlik sadece Allah'a aittir ve her anlaşmazlıkta nihai karar Allah'ın indirdikleriyle hükmetmektir.

Medine'de cevap ilk andan itibaren beri açıldı; o da camiden, şeriatın egemenliğinden, değerleri siyasetin kalbi kılmaktan başlamaktır. Belki de bu ders, bugün en acil olanıdır; çünkü dünyamızda tekrarlanan krizler sadece yönetim krizleri değildir, aksine pusula krizleridir. Zira pusula doğru olduğunda, tüm rota, daha adil ve istikrarlı bir temelde yeniden çizilebilir.

Pusulanın yönü, Allah'ın izniyle yakında kurulacak olan Nübüvvet Minhacı üzere Raşidi Hilafet Devleti'nde Halife ile doğru bir şekilde belirlenecektir.